నివేదించదగినది

భారతదేశం యొక్క సర్వోన్నత న్యాయస్థానంలో
క్రిమినల్ అప్పీలేట్ అధికార పరిధి
క్రిమినల్ అప్పీల్ నెం.1610 ఆఫ్ 2023

మొహమ్మద్ ఖలీద్ మరియు మరొకరు ---అప్పీలెంట్(లు)

వర్సెస్

తెలంగాణ రాష్ట్రం ...ప్రతివాది(లు)

తో

క్రిమినల్ అప్పీల్ నెం.1611 ఆఫ్ 2023

తీర్పు

మెహతా, జె

1. ఈ అప్పీళ్లు, సెషన్స్ కేసు నం. 563/2010 లో మెట్రోపాలిటన్ సెషన్స్ జడ్జి, హైదరాబాద్ (ఇకపై 'ట్రయల్ కోర్ట్'గా సూచిస్తాము) ద్వారా 30th మే 2011 వ తేదీ నాడు జారీ చేయబడిన తీర్పును ఆక్షేపిస్తూ చేసిన క్రిమినల్ అప్పీల్ నం.594 / 2011 ను తిరస్కరిస్తూ తెలంగాణ రాష్ట్రం కోసం హైకోర్టు, హైదరాబాద్‌లో 10th నవంబర్ 2022 వ తేదీన జారీ చేసిన తుది వివాదాస్పద తీర్పుకు మినహాయింపునిస్తుంది.

2. పైన పేర్కొన్న తీర్పు తో నార్కోటిక్ డ్రగ్స్ మరియు సైకోట్రోపిక్ పదార్థాల చట్టం, 1985 లోని(ఇకముందు 'ఎన్‌డిపిఎస్ చట్టం'గా పేర్కొనబడుతుంది) సెక్షన్ 20(బి)(ii)(సి)తో కలిపి చదివిన సెక్షన్ 8(సి) కింద శిక్షార్హమైన నేరానికి అప్పీలుదారులను దోషులుగా నిర్ధారించబడి మరియు ప్రతి ఒక్కరు పదేళ్ల పాటు కఠిన కారాగార శిక్ష అనుభవించాలి మరియు రూ.1,00,000/-ల జరిమానా చెల్లించాలి, చెల్లించలేకపోతే, ఆరు నెలల కాలం పాటు సాధారణ జైలుశిక్షను అనుభవించవలసి ఉంటుంది.

3. హైకోర్టులో అప్పీల్ పెండింగ్‌లో ఉన్న సమయంలో, ఏ–1 (మొహమ్మద్. ఇషాక్ అన్సారీ) మరణించాడు మరియు అందువల్ల, హైకోర్టు ముందు విచారణ నిలిచిపోయింది.

4. సౌలభ్యం కోసం, నిందితులను ఏ–1(మొహమ్మద్ ఇషాక్ అన్సారీ)(మరణించాడు), ఏ–2(ఎస్.ఏ. షఫివుల్లా), ఏ–3(మొహమ్మద్ ఖలీద్) మరియు ఏ–4(మొహమ్మద్ అఫ్సర్)గా సూచిస్తాము.

సంక్షిప్త వాస్తవాలు :

5. మిస్టర్ ఎం. శ్రీనివాసరావు, ఇన్‌స్పెక్టర్ ఆఫ్ పోలీస్ (పిడబ్ల్యు–1), వెస్ట్ జోన్ టాస్క్ ఫోర్స్ (ఇకపై 'ఇన్‌స్పెక్టర్ పిడబ్ల్యు–1' అని సూచిస్తారము) 8th, మే2009న సంగారెడ్డి నుంచి హైదరాబాద్‌కు 'టయోటా క్వాలిస్' వాహనంలో ఇద్దరు వ్యక్తుల ద్వారా గంజాయి రవాణాకు సంబంధించి, తమకు విశ్వసనీయ సమాచారం అందిందని పేర్కొన్నారు. పిడబ్ల్యు–1 అటువంటి మూలాధార సమాచారం గురించి తన పై అధికారులకు తెలియజేసి, అనుమతి పొందిన తర్వాత, మధ్యవర్తులు గా సహకరించటానికి షరీఫ్ షా మరియు మిథున్ జానా అనే ఇద్దరు సాక్షులను సేకరించి మరియు అతని బృందంతో సహా అక్కడికి బయల్దేరాడు. ఇన్‌స్పెక్టర్ పిడబ్ల్యు–1 మరియు బృందం సభ్యులు, రిజిస్ట్రేషన్ నెం. ఏపి 09 ఏఎల్ 6323 కలిగి ఉన్న టయోటా క్వాలిస్ వాహనాన్ని గెలాక్సీ సినిమాహాలు దగ్గర 15:00 గంటలకు అడ్డగించారు. వాహనంలో ఆరోపిత ఏ–1, ఏ–2 ఉన్నట్లు గుర్తించారు. ఇన్‌స్పెక్టర్ పిడబ్ల్యు–1 వారికి ఎన్‌డిపిఎస్ చట్టంలోని సెక్షన్ 50 కింద నోటీసు అందించారు. నిందితుడి అభ్యర్థన మేరకు, ఒక గెజిటెడ్ అధికారి అనగా, ఇన్‌స్పెక్టర్ పిడబ్ల్యు–4 (వి. శ్యాంబాబు) విచారణభాగం లో పాల్గొనేందుకు సంఘటనా స్థలానికి పిలిపించారు. నిందితులకు మళ్లీ ఎన్‌డిపిఎస్ చట్టంలోని సెక్షన్ 50 కింద పిడబ్ల్యు –4 (వి. శ్యాంబాబు) నోటీసు ఇచ్చారు, అతను కూడా సోదా వ్యవహారంలో (సెర్చ్ ప్రొసీడింగ్)లో పాల్గొన్నాడు మరియు వాహనంలో పడి ఉన్న 80 కిలోల బరువున్న మూడు కట్టల గంజాయిని ఇన్స్పెక్టర్ పిడబ్ల్యు–1 మరియు మధ్యవర్తుల సమక్షంలో జప్తు చేసుకున్నారు.

6. ఏ–1 మరియు ఏ–2 లను అక్కడికక్కడే అరెస్టు చేసి విచారించారు. ప్రతి జప్తుచేసుకొన్న కట్ట నుండి సుమారు 50 గ్రాముల బరువున్న మూడు నమూనాలు తీసుకోబడ్డాయి మరియు మిగిలిన ముద్దమాల్ గంజాయి ఒప్పుకోలు–మరియు–ఆక్రమణ (కన్ఫెషన్–కం–సీజర్) పంచనామా (ఎగ్జిబిట్ పి–3) ద్వారా స్వాధీనం చేసుకున్నారు. నమూనాలలోని ఒక భాగాన్ని ఏ–1 మరియు ఏ–2 లకు అప్పగించారు.

7. ఇన్‌స్పెక్టర్ పిడబ్ల్యు–1 ఆ తర్వాత నిందితుడిని, స్వాధీనము చేసుకున్న పదార్థాలతో పాటు తదుపరి చర్య కోసం ఎల్.డబ్ల్యు–10 (జి. నరేష్ కుమార్, సబ్–ఇన్‌స్పెక్టర్ ఆఫ్ పోలీస్, గోల్కొండ పోలీస్ స్టేషన్)(ఇకపై 'సబ్–ఇన్‌స్పెక్టర్ ఎల్.డబ్ల్యు– 10')కి అప్పగించారు. ఆ చర్యల ఆధారంగా గోల్కొండ పోలీస్ స్టేషన్‌లో ఫిర్యాదు చేయగా, క్రిమినల్ కేసు నం.181/2009 నమోదు చేసి దర్యాప్తు ప్రారంభించారు.

8. స్వాధీనంచేసుకోబడ్డ నిషిద్ధం నుండి సేకరించిన నమూనాలో ఒక భాగం ఫోరెన్సిక్ సైన్స్ లాబొరేటరీ (ఎఫ్ఎస్ఎల్)కి పంపబడింది, అక్కడ నుండి పొందిన ఒక నివేదిక (ఎగ్జిబిట్ పి–11) , అది ఎన్‌డిపిఎస్ చట్టంలోని సెక్షన్ 2(బి) కింద నిర్వచించిన విధంగా గంజాయి అని నిర్ధారించింది. కారులో ఉన్న ఇద్దరు వ్యక్తులు, అంటే ఏ–1 మరియు ఏ–2 యొక్క ఒప్పుకోలు/విచారణ ఆధారంగా, దర్యాప్తు అధికారి (పిడబ్ల్యు–5 కే. చంద్రశేఖర్ రెడ్డి) (ఇకపై 'ఇన్వెస్టిగేటింగ్ ఆఫీసర్ పిడబ్ల్యు–5'గా సూచిస్తాము), నిందితులు ఏ–3 మరియు ఏ– 4లను నిర్భంధించారు. విచారణ ముగిసిన తర్వాత, నలుగురు నిందితులపై విచారణ న్యాయస్థానం(ట్రయల్ కోర్టు)లో ఛార్జ్–షీట్ దాఖలు చేయబడింది.

9. ఎన్‌డిపిఎస్ చట్టంలోని సెక్షన్ 20(బి)(ii)(సి)తో చదివిన సెక్షన్ 8 ప్రకారం శిక్షార్హమైన నేరానికి అభియోగాలు మోపబడిన తర్వాత, నిందితుడు దోషిని కాను అని వాదించాడు మరియు విచారణను కోరుకొ . ప్రాసిక్యూషన్ ఐదుగురు సాక్షులను విచారించింది మరియు క్రింది పట్టిక ప్రకారం దాని కేసును నిరూపించడానికి 13 పత్రాలను ప్రదర్శించింది:–

పిడబ్ల్యు–1	ఎం.శ్రీనివాస రావ్, ఫిర్యాదు–మరియు విచారణ అధికారి
పిడబ్ల్యు–2	మొహమ్మద్ ఇల్లియాస్ అక్బర్, పంచ్ సాక్ష్యం
పిడబ్ల్యు–3	షేక్ షంషుద్దీన్ అహ్మద్, పంచ్
పిడబ్ల్యు–4	వి. శ్యాంబాబు, గెజిటెడ్ ఆఫీసర్
పిడబ్ల్యు–5	కె. చంద్రసేఖర రెడ్డి, విచారణ అధికారి

ఎగ్జిబిట్ పి1	నిందితుడికి నోటీసు

ఎగ్జిబిట్ పి2	ఫిర్యాదు
ఎగ్జిబిట్ పి3	ఒప్పుకోలు–మరియు–జప్తు ఏ1 మరియు ఏ2 యొక్క పంచనామా
ఎగ్జిబిట్ పి4	2 కట్టల ఫోటోలు
ఎగ్జిబిట్ పి5	ఏ3 పంచనామాలో పిడబ్ల్యు2 సంతకం
ఎగ్జిబిట్ పి6	ఏ4 పంచనామాలో పిడబ్ల్యు2 సంతకం
ఎగ్జిబిట్ పి7	ఏ3 పంచనామాలో పిడబ్ల్యు3 సంతకం
ఎగ్జిబిట్ పి8	ఏ4 పంచనామాలో పిడబ్ల్యు3 సంతకం
ఎగ్జిబిట్ పి9	నిందితులు 1 మరియు 2లకు నోటీసు
ఎగ్జిబిట్ పి10	మొదటి సమాచార నివేదిక (ఫస్ట్ ఇన్ఫర్మేషన్ రిపోర్ట్)
ఎగ్జిబిట్ పి11	ఎఫ్ఎస్ఎల్ రిపోర్ట్
ఎగ్జిబిట్ పి12	ఏ4 యొక్క జప్తు పంచనామా
ఎగ్జిబిట్ పి13	ఏ4 యొక్క జప్తు పంచనామా

10. నిందితుడు, క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్,1973 లోని సెక్షన్ 313 (ఇకపై 'సిఆర్‌పిసి'గా సూచించబడుతుంది) కింద ప్రశ్నించబడిన తర్వాత, ప్రాసిక్యూషన్ ఆరోపణలను ఖండించారు, కానీ రక్షణ కోసం ఎటువంటి సాక్ష్యం లేదు అన్నారు. విచారణ న్యాయస్థానం(ట్రయల్ కోర్టు) 30 మే, 2011 నాటి తీర్పు ద్వారా పై నిబంధనలలో నిందితులను దోషిగా నిర్ధారించి, శిక్ష విధించింది.

11. వారి నేరారోపణ మరియు ట్రయల్ కోర్ట్ విధించిన శిక్షతో బాదితులు అయిన, నిందితులు హైదరాబాద్‌లోని తెలంగాణ రాష్ట్రం కోసం హైకోర్టులో సెక్షన్ 374(2) సిఆర్‌పిసి కింద అప్పీల్‌కు ప్రాధాన్యత ఇచ్చారు, అది నవంబర్ 10, 2022 నాటి తీర్పు ప్రకారం తిరస్కరించబడింది.

12. ఉన్నత న్యాయస్థానం యొక్క 10th నవంబర్ 2022 నాటి తీర్పు లో విచారణ న్యాయస్థానం. నేరానిర్ధారణ చేసి మరియు శిక్ష విధించడాన్ని ఉన్నత న్యాయస్థానం ధృవీకరించడంపై ఆక్షేపణ కోసం ఏ–3 మరియు ఏ–4 లు క్రిమినల్ అప్పీల్ నం.1610 ఆఫ్ 2023 మరియు ఏ–2, క్రిమినల్ అప్పీల్ నం.1611 ఆఫ్ 2023 కి ప్రాధాన్యతనిచ్చారు.

నిందితులు అప్పీలెంట్ల తరపున సమర్పణలు :

13. ఏ–2 (ఎస్.ఏ. షఫివుల్లా) తరపున వాదిస్తున్న విద్యాధిక న్యాయవాది, ఆరోపించిన వివాదాస్పద తీర్పును ఆక్షేపిస్తూ మరియు నిందితుడిని నిర్దోషిగా విడుదల చేయాలని కోరుతూ క్రింది సమర్పణలను ముందుకు తెచ్చారు:–

(i) సోదా మరియు జప్తుతో సంబంధం ఉన్న స్వతంత్ర పంచ్ సాక్షులను విచారించలేదు మరియు అందువల్ల మొత్తం సోదా మరియు జప్తు ప్రక్రియలు సందేహాస్పదంగా మారతాయి మరియు నీరుగారిపోతాయి;

(ii) పచ్చిమిర్చిలు కూడా ఉన్న మూడు సంచుల నుండి నిషిద్ధ గంజాయిని స్వాధీనం చేసుకున్నట్లు అంగీకరించబడింది. ఏది ఏమైనప్పటికీ, మిరపకాయలు మరియు ఆరోపించిన నిషిద్ధ వస్తువులను వేరు చేయడానికి జప్తు అధికారి ఎటువంటి ప్రయత్నం చేయలేదు మరియు అందువల్ల వసూలు చేయబడిన నిషిద్ధ గంజాయి వాణిజ్య పరిమాణంలోని వర్గం(కేటగిరీ)లోకి వస్తుందని ఖచ్చితంగా చెప్పలేము;

(iii) ఎన్‌డిపిఎస్ చట్టంలోని సెక్షన్ 52ఏ యొక్క నిబంధనలకు అనుగుణంగా ఉండేలా సరిచూసుకోవడంలో ప్రాసిక్యూషన్ విఫలమైంది, ఎందుకంటే మేజిస్ట్రేట్ ముందు ఎలాంటి నమూనా ప్రక్రియ చేపట్టబడలేదు;

(iv) జప్తు అధికారి(సీజర్ ఆఫీసర్) (ఇన్‌స్పెక్టర్ పిడబ్ల్యు–1) మొత్తం మూడు నమూనాలను (ప్రతి గంజాయి కట్ట నుండి ఒకటి) సేకరించి, నమూనాలోని ఒక భాగాన్ని నిందితుడికి అందజేసినట్లు పేర్కొన్నారు. అయినప్పటికీ, ఎఫ్ఎస్ఎల్‌లో కథనాలను పరిశీలించినప్పుడు, మూడు విభిన్న నమూనా ప్యాకేజీలు కనుగొనబడ్డాయి, వీటిని పరీక్షించిన తర్వాత (కన్నబిస్ సాటివా)'గంజాయి' ఉనికిని తెలిసింది. విచారణ అధికారి వద్ద కేవలం రెండు నమూనాలు మాత్రమే మిగిలి ఉన్నాయని, అందువల్ల

జప్తు చేసే సమయంలో జప్తు అధికారి (ఇన్స్పెక్టర్ పీడబ్ల్యూ–1) సేకరించిన నమూనాల పవిత్రతకు సంబంధించి తీవ్ర వైరుధ్యం మరియు సందేహం ఉందని ఈ విధంగా సమర్పించబడింది.

(v) గంజాయి యొక్క మూడు నమూనాలను సబ్–ఇన్స్పెక్టర్ ఎల్.డబ్ల్యూ–10 తీసుకున్నారని పేర్కొన్న పిడబ్ల్యూ–5 యొక్క సాక్ష్యం కూడా కోర్టు దృష్టిని ఆకర్షించింది, అతను ఈ నమూనా ప్యాకెట్లను సాక్షికి అందజేశాడు. అయితే, ఆ వాస్తవం స్వాధీనం చేసుకున్న అధికారి (ఇన్స్పెక్టర్ పిడబ్ల్యూ–1) యొక్క సాక్ష్యంకు విరుద్ధంగా ఉంది, అతను నిషిద్ధ పదార్థం నుండి మూడు నమూనాలను (మూడు గంజాయి కట్టలు) సేకరించి, సరైన రసీదుతో నిందితుడికి ఒకదానిని అందజేసినట్లు పేర్కొన్నాడు. అందువల్ల, విద్యాధిక న్యాయవాది ప్రకారం, నమూనా విధానం పూర్తిగా లోపభూయిష్టంగా ఉన్నందున ఎఫ్ ఎస్ ఎల్ నివేదిక చట్టం దృష్టిలో నిజాయితీగా ఉంటుందా;

(vi) ఏ–1 (మొహమ్మద్ ఇషాక్ అన్సారీ) మరియు ఏ–2 (ఎస్.ఏ. షఫివుల్లా) స్వాధీనం లో ఉన్న 'టయోటా క్వాలిస్' వాహనం నుండి మూడు గంజాయి / ప్యాకెట్లు స్వాధీనం చేసుకున్నట్లు ఆరోపణలు ఉన్నాయి, అయితే దర్యాప్తు అధికారి పిడబ్ల్యూ–5 సాక్షి బోనులో హాజరు అయినప్పుడు, అతను నిషిద్ధ వస్తువులు ప్యాక్ చేయబడ్డ ఏడు ప్యాకెట్లను హాజరుపరిచాడు, అ ప్యాకెట్ల పై ఎటువంటి ముద్రలు లేదా గుర్తింపులు లేవు, అంటే నిందితులు మరియు పంచాల సంతకాలు లేవు. ఆ విధంగా, సంఘటనా స్థలంలో స్వాధీనం చేసుకున్న అసలు గంజాయిని ఎప్పుడూ కోర్టులో హాజరుపరచలేదని మరియు ప్రదర్శించలేదని స్పష్టంగా తెలుస్తుంది;

(vii) ఆ సబ్–ఇన్స్పెక్టర్ ఎల్.డబ్ల్యూ–10 నమూనా ప్యాకెట్లను దర్యాప్తు అధికారి పిడబ్ల్యూ–5కి అందజేసినట్లు ఆరోపణను సాక్ష్యంలో పరిశీలించబడలేదు. ఇంకా, నమూనాలను ఎఫ్ఎస్ఎల్ కి పంపిన క్యారియర్ కానిస్టేబుల్‌ను కూడా ప్రాసిక్యూషన్ విచారించలేదు;

(viii) పోలీస్ స్టేషన్‌లో నమూనాలను డిపాజిట్ చేయడానికి మరియు వాటిని ఎఫ్ఎస్ఎల్‌కి పంపడానికి సంబంధించిన ఎటువంటి పత్రం రికార్డులో ప్రదర్శించబడలేదు. రెండు నెలలకు పైగా స్థూలంగా ఆలస్యమైన తర్వాత నమూనాలు ఎఫ్ఎస్ఎల్ కి పంపబడ్డాయి మరియు అందువల్ల, అవసరమైన లింక్ సాక్ష్యం తప్పిపోయినందున ఎఫ్ఎస్ఎల్ నివేదిక సాక్ష్యంగా పరిగణించరాదు.

14. ఏ–3 మరియు ఏ–4 కి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న విద్యాధిక న్యాయవాది, స్వాధీనం చేసుకున్న సమయంలో స్పాట్ ఆ నిందితులు లేరు. వారు 30 మే, 2009 న కేవలం ఏ–1 మరియు ఏ–2 యొక్క

విచారణ వివరణల(ఇంటరాగేషన్ నోట్స్) ఆధారంగా అరెస్టు చేయబడ్డారు మరియు ఎన్‌డిపిఎస్ చట్టంలోని సెక్షన్ 20(బి)(ii)(సి)తో చదివిన సెక్షన్ 8 కింద నేరం మోపారు. ఈ ఇద్దరు నిందితుల స్వాధీనం నుండి నిషిద్ధ వస్తువులు స్వాధీనం చేసుకున్నట్లు ప్రాసిక్యూషన్ ఎప్పుడూ బయట చెప్పకపోవడంతో, ఎన్‌డిపిఎస్ చట్టంలోని సెక్షన్ 20(బి)(ii)(సి)తో చదివిన సెక్షన్ 8 కింద వారి పై నేరం రుజువైంది అనడం ప్రముఖంగా అన్యాయము మరియు రికార్డు యొక్క ముఖపరం గా రుజువు కాలేదు.

రాష్ట్రం తరపున వాదనలు :

15. ప్రతి విరుద్దంగా, రాష్ట్రం తరపున ప్రాతినిథ్యం వహిస్తున్న నేర్పరైన న్యాయవాది, అప్పీలుదారుల గౌరవ న్యాయవాది సమర్పించిన సమర్పణలను తీవ్రంగా మరియు ఉద్రేకంగా వ్యతిరేకించారు. రెండు కోర్టులు, అంటే ట్రయల్ కోర్టు మరియు హైకోర్టు, అప్పీలుదారులను దోషులుగా నిర్ధారించడానికి మరియు వారి నేరారోపణలను ధృవీకరించడానికి వాస్తవాల యొక్క ఏకీకృత నిర్ధారణలను నమోదు చేశాయని, అందువల్ల ఈ కోర్టు భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 136 ప్రకారం అధికార పరిధిని ఉపయోగించుకోవాలని ఆయన కోరారు. వాస్తవాల యొక్క అటువంటి ఏకీకృత అన్వేషణలలో జోక్యం చేసుకోవడానికి నిదానంగా ఉండాలి. దీంతో ఆయన అప్పీళ్లను కొట్టివేయాలని కోర్టును అభ్యర్థించారు.

చర్చ మరియు తీర్మానం :

16. మేము బార్ ద్వారా సమర్పించిన వాదనలకు మా ఆలోచనాత్మకమైన పరిశీలనను జోడించి మరియు ఆక్షేపించబడిన తీర్పు మరియు రికార్డులో అందుబాటులో ఉన్న సాక్ష్యాలను పరిశీలించము.

17. ప్రాసిక్యూషన్ సాక్ష్యాలను చర్చించే ముందు, ప్రాసిక్యూషన్ ఆరోపణ చేసిన కేసు రవాణా సమయంలో ఆగిపోయిన వాహనం నుండి మాదకద్రవ్యాల రికవరీకి సంబంధించిందని మేము గమనించాలనుకుంటున్నాము. అందువల్ల, శోధన మరియు స్వాధీనం ప్రక్రియ సెక్షన్ 43 ద్వారా నియంత్రించబడుతుంది, ఇవి క్రింద పునరుత్పత్తి చేయబడిన ఎన్‌డిపిఎస్ చట్టంలోని సెక్షన్ 49 తో చదవబడతాయి:–

"43. బహిరంగ ప్రదేశంలో స్వాధీనం చేసుకునే మరియు అరెస్టు చేసే అధికారం.–సెక్షన్ 42లో పేర్కొన్న ఏదైనా శాఖకు చెందిన ఏ అధికారి

(ఎ) ఏదైనా బహిరంగ ప్రదేశంలో లేదా రవాణాలో, ఏదైనా మాదక ఔషధం లేదా మానసిక స్థాయిని అస్థిరపరచే మందు (సైకోట్రోపిక్) పదార్థం లేదా నియంత్రిత పదార్థాన్ని, దానికి సంబంధించి ఈ చట్టం ప్రకారం శిక్షార్హమైన నేరం జరిగిందని అతను విశ్వసించడానికి కారణంఉంటే, మరియు అలాంటి డ్రగ్ లేదా పదార్థంతో పాటు, ఏదైనా ఈ చట్టం కింద జప్తు చేయబడే జంతువు లేదా రవాణా లేదా వస్తువు, ఏదైనా పత్రం లేదా ఇతర వస్తువులు ఈ చట్టం ప్రకారం శిక్షార్హమైన నేరానికి సంబంధించిన సాక్ష్యాలను అందించవచ్చు అనేవి, లేదా చట్టం లోని ఛాప్టర్ V–A అధ్యాయం క్రింద స్వాధీనం లేదా స్తంభింపజేయడం లేదా జప్తు చేయడం కోసం చట్టపరం గా తగిన మరియ చట్టవిరుద్ధంగా ఏదైనా కలిగి ఉన్నట్లు రుజువును అందించగల ఏదైనా పత్రం లేదా ఇతర కథనం స్వాధీనము చేసుకోవచ్చు

(బి) ఈ చట్టం ప్రకారం శిక్షార్హమైన నేరానికి పాల్పడినట్లు అతను విశ్వసించడానికి కారణం ఉన్న ఏ వ్యక్తినైనా అలాంటి వ్యక్తి తన వద్ద ఏదైనా మాదక పదార్థం లేదా సైకోట్రోపిక్ పదార్థం లేదా నియంత్రిత పదార్థం కలిగి ఉంటే మరియు అలాంటి స్వాధీనం అతనికి చట్టవిరుద్ధంగా కనిపించినట్లయితే, అతనిని మరియు అతని కంపెనీలోని ఇతర వ్యక్తులను అదుపులోకి తీసుకుని శోధించి మరియు అరెస్టు చేయాలి.

వివరణ.–ఈ విభాగం యొక్క ప్రయోజనాల కోసం, "పబ్లిక్ ప్లేస్" అనే వ్యక్తీకరణలో, ఏదైనా పబ్లిక్ రవాణా, హోటల్, దుకాణం లేదా ప్రజల ఉపయోగం కోసం ఉద్దేశించిన లేదా అందుబాటులో ఉండే ఇతర స్థలం ఉంటాయి.

49. రవాణాను ఆపడం మరియు శోధించే అధికారం.–సెక్షన్ 42 ప్రకారం అధికారం పొందిన ఏ అధికారి అయినా, మత్తుమందు లేదా సైకోట్రోపిక్ పదార్థం [లేదా నియంత్రిత పదార్థం] రవాణా చేయడానికి ఉపయోగించబడుతుందని అనుమానించడానికి కారణం ఉంటే, ఈ చట్టంలోని ఏదైనా నిబంధన ఏ సమయంలోనైనా ఉల్లంఘించబడిందని, లేదా అమలులో ఉందని లేదా జరగబోతోందని అతను అనుమానించినప్పుడు, అటువంటి జంతువు లేదా రవాణాను నిలిపివేయడం లేదా, విమానం విషయంలో, దానిని ల్యాండ్ చేయమని బలవంతం చేయాలి మరియు–

(ఏ) వాహనం లేదా దాని భాగాన్ని శోధించాలి

(బి) జంతువుపై లేదా వాహనంలో ఉన్న ఏదైనా వస్తువులను పరిశీలించి, శోధించాలి;

(సి) జంతువును లేదా వాహనాన్ని ఆపడం అవసరమైతే, అతను దానిని ఆపడానికి అన్ని చట్టబద్ధమైన మార్గాలను ఉపయోగించవచ్చు మరియు అటువంటి మార్గాలు విఫలమైనప్పుడు, జంతువు లేదా వాహనంపై కాల్పులు జరపవచ్చు.

18. మేము ఇప్పుడు ప్రాసిక్యూషన్ సాక్ష్యం నుండి కొన్ని ముఖ్యమైన సారాంశాలకు వెళ్తాము:-

(ఎ) 2009 మే 8వ తేదీ నాటి ఫిర్యాదు (ఎగ్జిబిట్ పి-2)

"అప్పుడు నేను నిందితులు ఏ-1 యొక్క ఒప్పుకోలు మరియు జప్తు(కన్ఫెషన్-కమ్-సీజ్) పంచనామాను నమోదు చేసాను మరియు వారి వద్ద నుండి గంజాయి ఉన్న మూడు కట్టలను స్వాధీనం చేసుకున్నాను. మూడు కట్టలను తూకం వేయగా అందులో సుమారు 80 కిలోగ్రాముల గంజాయి లభ్యమైంది. స్వాధీనం చేసుకున్న గంజాయిలో మూడు శాంపిల్స్ తీసుకుని, ఒక్కో ప్యాకెట్‌లో 50 గ్రాముల గంజాయి, పంచ్ చిట్‌లు అతికించి, వాటిని ఎస్-1 ఎస్-2 మరియు ఎస్-3 గా గుర్తించాం. అలాగే నిందితుల స్వాధీనంలో ఉన్న మెరూన్ రంగు క్వాలిస్ వాహనం నెంబరు ఏపి 09 ఏఎల్ 6323 ఇంజన్ నంబర్ 2ఎల్9722612, ఛాసిస్ నంబర్ ఎల్ఎఫ్50-104863512/01 ను జప్తు చేసుకున్నాము. జప్తు చేసుకున్న గంజాయిలో ఎస్-1 నుంచి ఎస్-3 వరకు ఉన్న 50 గ్రాముల మూడు నమూనాలను తీసి, ఒక్కొక్కటి పాలిథిన్ కవర్లలో ప్యాక్ చేసి వాటికి పంచ్ చిట్‌లను జత చేశారు. నమూనా నిందితులైన మొహమ్మద్ ఇషాక్ అన్సారీ మరియు ఎస్.ఎ. అషఫివుల్లాకు సరఫరా చేయబడింది.

(బి) ఎగ్జిబిట్ P-11(ఎఫ్ఎస్ఎల్ నివేదిక) –

"ఆరు సీల్స్‌తో సీలు చేయబడిన ఒక సీల్డ్ క్లాత్ పార్శిల్ అందుకున్నాం, అవి చెక్కుచెదరకుండా ఉన్నాయి మరియు "ఎస్-1 ఎస్-2 మరియు ఎస్-3 అని లేబుల్లు ఉన్న మూడు మూసిఉన్న పాలిథిన్ ప్యాకెట్‌లను కలిగి ఉన్న అట్టపెట్టె(కార్డ్‌బోర్డ్) బాక్స్‌ను కలిగి ఉండి "క్రైమ్ నం.181/2009" అని లేబుల్ చేయబడిన నమూనా ముద్రతో సరిపోలి ఉన్న దిగువ వివరించిన వాటిని, 14/07/2009 తేదీన శ్రీ కె. నర్సిములు, పిసి 7770 ద్వారా అందుకున్నాము."

(సి) పిడబ్ల్యు-1

""నేను ఒక్కొక్కటి 50 గ్రాముల బరువున్న మూడు నమూనాలను సేకరించి సరైన రసీదు కింద నిందితులకు ఒక నమూనాను ఇచ్చాను."

"ఎం.ఓ.ఐ ఏడు సంచుల్లో ప్యాక్ చేసిన గంజాయి."

“ఎం.ఓ.ఐ బ్యాగులపై ప్రస్తుతం పంచ్ చిట్‌లు లేవు."

“కోర్టు ముందు డిపాజిట్ చేసిన బ్యాగుల్లో సీల్లు లేదన్నది వాస్తవం. నేను, గంజాయిని మాత్రమే తూకం చేసాను మరియు దాని బరువు 80 కిలోలు ఉంది, కానీ నేను మిరపకాయలను తూకం వేయలేదు. పంచనామాలో పేర్కొన్న విధంగా గంజాయి కట్టల మొత్తం బరువులో మిరపకాయల బరువు ఉంటుంది. నా పంచనామాలో నమూనాల సీలింగ్ గురించి నేను ప్రస్తావించలేదు. పంచనామాలో ఏ డబ్బాల(కంటైనర్ల)లో అనేది పేర్కొనలేదు. నేను శాంపిల్స్ తీసుకున్నాను."

“పంచనామా ప్రకారం నిందితులకు ఒక నమూనా ఇవ్వబడింది. నేను 3 నమూనాలను తీసుకున్నాను మరియు వాటిలో నేను నిందితులకు ఒక నమూనా మరియు రెండు నమూనాలను నేను పోలీసు స్టేషన్‌లో అందజేశాను.

(డి) పిడబ్ల్యు–4

"పిడబ్ల్యు1 సుమారు 80 కిలోల బరువున్న 3 గంజాయి కట్టలనుజప్తు చేసుకున్నాడు మరియు కట్టల నుండి 50 గ్రాముల నమూనాలను సేకరించాడు."

(ఈ) పిడబ్ల్యు–5

“ప్రథమంగా నిందితుల నుంచి మూడు కట్టల గంజాయిని స్వాధీనం చేసుకున్నాము, గంజాయి ఎండిపోయి దుమ్ముగా మారుతున్నందున, సంచుల రంధ్రాల వల్ల అది బయటకు వస్తోంది, అందుకే గంజాయిని అప్పటికే ఎం.ఓ.ఐ గా గుర్తించబడి ఉన్న 7 కొత్త బ్యాగుల్లోకి మార్చాము."

“ఎల్.డబ్ల్యూ 10 ద్వారా మూడు గంజాయి నమూనాలు తీసుకోబడ్డాయి మరియు నమూనాలను నాకు అందజేసారు. మేము మూడు నమూనాలను ఏ.సి.పి. ద్వారా ఎఫ్ఎస్ఎల్ కి పంపించాము మరియు ఎఫ్ఎస్ఎల్ నివేదిక ఎక్స్. పి.11ను సమర్పించాము ."

“నమూనాలు 8.5.2009న తీసుకోబడ్డాయి మరియు అవి 7.7.2009న అంటే నమూనాలను తీసుకున్న రెండు నెలల తర్వాత ఎఫ్ఎస్ఎల్ కి పంపబడ్డాయి. నమూనాలను కోర్టులో డిపాజిట్ చేయలేదు.

"మల్ఖానాలో సొత్తు ఎక్కడ ఉంచబడిందో చూపించడానికి నేను ఎలాంటి పత్రాన్ని దాఖలు చేయలేదు. ఈ కేసులో నేను ఎలాంటి మల్ఖానా రిజిస్టర్‌ను సమర్పించలేదు. స్వాధీనం చేసుకున్న రెండు నెలల తర్వాత ఆస్తిని ఎఫ్ఎస్ఎల్‌కు పంపారు. ఎఫ్ఎస్ఎల్ నివేదిక, పంచ్ చిట్‌లు మరియు సీల్స్ మరియు నమూనాల పరిమాణం గురించి వెల్లడించలేదు. కోర్టులో డిపాజిట్ చేసిన సొత్తుకు అధికారిక ముద్రలు లేవు."

"గంజాయి ఎండిపోయి దుమ్ము ధూళిగా మారుతుందని నేను ఈ రోజు వరకు కోర్టుకు నివేదించలేదు, నేను వాటిని సురక్షితమైన కస్టడీ కోసం మూడు కట్టల నుండి 7 సంచులకు మార్చాను."

19. జప్తు అధికారి (ఇన్‌స్పెక్టర్ పిడబ్ల్యు–1) మరియు ఒప్పుకోలు–మరియు–జప్తు పంచనామా (ఎగ్జిబిట్ పి–3) యొక్క సాక్ష్యాధారాలను పరిశీలిస్తే, ప్రాసిక్యూషన్ మూడు బ్యాగుల నుండి నిషేధ పదార్థాన్ని స్వాధీనం చేసుకున్నట్లు పేర్కొంది అందులో గంజాయి మరియు పచ్చి మిరపకాయలు ఉన్నాయి. మిరపకాయలను వేరు చేయడం ద్వారా నిషిద్ధ పదార్థాల యొక్క ప్రత్యేక బరువును నిర్వహించడానికి సీజర్ ఆఫీసర్ (ఇన్‌స్పెక్టర్ పి.డబ్ల్యు–1) ఎలాంటి ప్రయత్నం చేయలేదు. బదులుగా, గంజాయి కట్టలతో మిరపకాయలు ఉండటం గురించి పంచనామా పూర్తిగా మౌనంగా ఉంది. కాబట్టి, రికవరీ చేసిన గంజాయి వాస్తవానికి 80 కిలోల బరువు ఉంటుందని ఖచ్చితంగా చెప్పలేము. జప్తు అధికారి (ఇన్‌స్పెక్టర్ పిడబ్ల్యు –1) కూడా అతను సంఘటన స్థలంలో మూడు గంజాయి నమూనాలను సేకరించి నిందితులకు ఒక నమూనాను అందజేసినట్లు తెలిపారు. అది నిజమైతే, ఎఫ్ఎస్ఎల్‌కు పంపడానికి రెండు నమూనా ప్యాకెట్లు మాత్రమే మిగిలి ఉన్నాయి. పిడబ్ల్యు –1 యొక్క సాక్ష్యముకు విరుద్ధంగా, పిడబ్ల్యు –5 గంజాయి యొక్క మూడు నమూనాలను ఎల్ డబ్ల్యు –10 ద్వారా తనకు అందజేసినట్లు పేర్కొన్నాడు. ఆ తర్వాత, ఈ నమూనాలు ఏసిపి ద్వారా ఎఫ్ఎస్ఎల్‌కు పంపబడ్డాయి మరియు ఎఫ్ఎస్ఎల్ నివేదిక (ఎగ్జిబిట్ పి–11) అందుకున్నాము. పిడబ్ల్యు–5 డిపాజిషన్ కోసం హాజరైనప్పుడు, అతను కోర్టులో ముద్దమల్ గంజాయిని హాజరుపరిచాడు మరియు సీజ్ మెమో (ఎగ్జిబిట్ పి –3)లో పేర్కొన్న మూడు సంచులకు బదులుగా ఏడు కొత్త సంచులలో ప్యాక్ చేసినట్లు కనిపించింది. స్వాధీనం చేసుకున్న గంజాయి కట్టలను కొత్త ప్యాకేజింగ్‌లో తిరిగి ప్యాక్ చేయడం కోసం పోలీసు అధికారులు ఎటువంటి చర్యలు చేపట్టలేదు లేదా ఎటువంటి మెమోను సిద్ధం చేయలేదు.

20. రికవరీ ప్రొసీడింగ్స్‌లో సంబంధం ఉన్న ఇద్దరు స్వతంత్ర పంచ్ సాక్షులు అంటే షరీఫ్ షా మరియు మిథున్ జానా సాక్ష్యాధారాలను హాజరుపరచలేదు మరియు వారిని ఎందుకు విచారించడం లేదనే దానిపై ప్రాసిక్యూషన్ వివరణ ఇవ్వలేదు.

21. పిడబ్ల్యు-5 యొక్క వాంగ్మూలం ప్రకారం, మూడు గంజాయి నమూనాలను సిద్ధం చేసిన సబ్-ఇన్స్పెక్టర్ ఎల్‌డబ్ల్యు-10, సాక్ష్యం హాజరుపరచబడలేదు. అదనంగా, ప్రాసిక్యూషన్ ఏ సాక్షిని విచారించలేదు లేదా ఎఫ్ఎస్ఎల్‌కు చేరే వరకు నమూనాలను సురక్షితంగా ఉంచడానికి సంబంధించి కోర్టును సంతృప్తిపరిచేందుకు ఎటువంటి పత్రాన్ని సమర్పించలేదు. పోలీస్ స్టేషన్ నుంచి నమూనాలను సేకరించి ఎఫ్ఎస్ఎల్‌కు తీసుకెళ్లిన అధికారిని కేసువిచారణలో విచారించలేదు. జప్తు అధికారి (ఇన్స్పెక్టర్ పి.డబ్ల్యు-1) యొక్క సాక్ష్యం యొక్క నమోదు(కోట్) చేయబడిన భాగం నుండి, అతను మూడు నమూనాలలో ఒకదాన్ని నిందితుడికి అందజేసినట్లు పగటి వెలుగువలె స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. పంచనామాలో శాంపిల్స్ సీలింగ్ గురించి తాను ప్రస్తావించలేదని సాక్షి అంగీకరించాడు. పి.డబ్ల్యు-1 యొక్క సాక్ష్యముకు విరుద్ధంగా, పి.డబ్ల్యు-5 గంజాయి యొక్క మూడు నమూనాలను సబ్-ఇన్స్పెక్టర్ ఎల్‌డబ్ల్యు-10 ద్వారా బయటకు తీశారని మరియు దానిని ఎఫ్ఎస్ఎల్‌కి పంపడానికి ఏసిపికి పంపిన సాక్షికి అప్పగించారని చెప్పబడింది. ఎదురు పరీక్ష(క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్)లో, మల్ఖానాలో ఆస్తి ఉంచినట్లు చూపించడానికి తాను ఎటువంటి పత్రాన్ని దాఖలు చేయలేదని సాక్షి అంగీకరించాడు. మల్ఖానా రిజిస్టర్‌ను కోర్టులో సమర్పించలేదు. ఎఫ్ఎస్ఎల్ నివేదిక (ఎగ్జిబిట్ పి-11) పంచ్ చిట్‌లు మరియు ముద్రలు మరియు నమూనాలపై నిందితుల సంతకం గురించి వెల్లడించలేదు. కోర్టులో జమ చేసిన ఆస్తి(ముద్దమల్)కి ఎలాంటి అధికారిక ముద్రలు లేవు. ముద్దమల్ గంజాయి అసలు మూడు ప్యాకెట్లను సురక్షితంగా ఉంచడానికి ఏడు కొత్త సంచులకు మార్చడానికి తాను కోర్టు నుండి ఎటువంటి అనుమతి తీసుకోలేదని సాక్షి అంగీకరించాడు. ప్రాసిక్యూషన్ కేసులో ఆ ప్రస్ఫుటమైన లొసుగులు, స్వాధీనం చేసుకున్న సమయం నుండి ఎఫ్ఎస్ఎల్‌కు చేరే వరకు నమూనా ప్యాకెట్‌ల సురక్షిత కస్టడీకి సంబంధించి కోర్టును సంతృప్తి పరచడానికి అవసరమైన లింక్ సాక్ష్యాలను నిరూపించడంలో ప్రాసిక్యూషన్ ఘోరంగా విఫలమైందనే ఒక తప్పించుకోలేని అనుమానానికి దారి తీస్తుంది. మూడు నమూనాలను ఎఫ్ఎస్ఎల్‌కు పంపే అవకాశం అసంభవం అని స్వాధీనం చేసుకున్న మూడు నమూనాలలో ఒకదానిని స్వాధీనం చేసుకున్న అధికారి నిందితులకు అప్పగించారు అందువల్ల, వాటిలో రెండు నమూనాలు మాత్రమే మిగిలి

ఉన్నాయి,అనే విషయం తెలుపుతుంది. అయితే మూడు నమూనాలు ఎఫ్ఎస్ఎల్ కి చేరుకున్నాయి. ఈ వైరుధ్యం ప్రాసిక్యూషన్ కేసును పూర్తిగా ఛిద్రం చేస్తుంది.

22. ఎన్డిపిఎస్ చట్టంలోని సెక్షన్ 52ఎ కింద అధికార పరిధి న్యాయమూర్తి(జురిడిక్షనల్ మేజిస్ట్రేట్) సమక్షంలో జాబితా(ఇన్వెంటరీ)ని సిద్ధం చేయడానికి మరియు నమూనాలను పొందేందుకు విచారణ అధికారి పిడబ్ల్యు-5 ఎటువంటి చర్యలను చేపట్టలేదని అంగీకరించారు. ఈ విషయానికి సంబంధించి, ఎఫ్ఎస్ఎల్ నివేదిక (ఎగ్జిబిట్ పి-11) అనేది అనవసర కాగితం(వేస్ట్ పేపర్) తప్ప మరొకటి కాదు మరియు సాక్ష్యంగా చదవబడదు. నిందితులు ఏ-3, ఏ-4లను సంఘటనా స్థలంలో అరెస్టు చేయలేదు. సెక్షన్ 20(బి)(ii)(సి) కింద నేరం గంజాయి ఉత్పత్తి, తయారీ, స్వాధీనం, అమ్మకం, కొనుగోలు, రవాణా, దిగుమతి లేదా ఎగుమతులకు సంబంధించినది. నిందితులు ఏ-3, ఏ-4 ల నుండి గంజాయి స్వాధీనం చేసుకున్నట్లు ప్రాసిక్యూషన్ కేసు కాదు. ఈ ఇద్దరు నిందితులు ఏ-1 మరియు ఏ-2తో గంజాయి అమ్మకం/కొనుగోళ్లకు కుట్ర పన్నారనేది కూడా ఎలాంటి ఆమోదయోగ్యమైన లేదా ప్రత్యక్ష సాక్ష్యాధారాలతో నిరూపించబడని ప్రాసిక్యూషన్ యొక్క అత్యధిక కేసు. ఈ ఇద్దరు నిందితులపై ఉన్న ప్రాసిక్యూషన్ మొత్తం కేసు ఏ-1 మరియు ఏ-2 యొక్క విచారణ నమోదుల(ఇంటరాగేషన్ నోట్స్) ఆధారంగా ఉంది.

23. సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ద్వారా ఒక పోలీసు అధికారి నమోదు చేసిన నిందితుడి ఒప్పుకోలు సాక్ష్యంగా అంగీకరించబడదు. ప్రాసిక్యూషన్ కేసులో ఈ ఘోరమైన లోపాన్ని విచారణ న్యాయస్థానం(ట్రయల్ కోర్ట్) లేదా ఉన్నత న్యాయస్థానం(హైకోర్టు) పరిశీలన చేయలేదు మరియు ఏ-3 మరియు ఏ-4లను దోషి నిర్ధారించడానికి కేసు నమోదుపై సాక్ష్యాధారాలు లేకుండా పూర్తిగా యాంత్రిక పద్ధతిలో దోషులుగా నిర్ధారించబడ్డారు.

24. పై చర్చల పర్యవసానంగా, నిందితులపై అభియోగాలను రుజువు చేయడంలో ప్రాసిక్యూషన్ ఘోరంగా విఫలమైందని మేము దృఢంగా భావిస్తున్నాము. పోలీసు సాక్షుల సాక్ష్యం వైరుధ్యాలతో నిండి ఉంది మరియు పూర్తిగా నమ్మదగనిది. విచారణ న్యాయస్థానం(ట్రయల్ కోర్ట్) ద్వారా నమోదు చేయబడిన మరియు ఉన్నత న్యాయస్థానం(హైకోర్టు) ద్వారా ధృవీకరించబడిన అప్పిలెంట్ల నేరారోపణ చేసిన నేరారోపణ రికార్డుల ముఖంగా చట్టవిరుద్ధం మరియు అత్యధిక స్థాయి వక్రబుద్ధికి గురైనది

25. ఫలితంగా, సెక్ష 8(సి) కింద 20(బి)(ii)(సి) ఎన్‌డిపిఎస్ చట్టం తో చదివిన అభియోగం మోపబడి, నిందితులను / అప్పీలుదారులను దోషులుగా నిర్ధారించి, శిక్ష విదించిన ట్రయల్ కోర్ట్ విచారణ న్యాయస్థానం(ట్రయల్ కోర్ట్) తీర్పును ధృవీకరిస్తూ 10 నవంబర్ 2022 నాటి ఉన్నత న్యాయస్థానం(హైకోర్టు) ఆమోదించింది. తీర్పును దీని ద్వారా రద్దు చేయబడింది మరియు పక్కన పెట్టబడింది. అప్పీలుదారులు అన్ని అభియోగాల నుండి విముక్తి పొందారు. వారు ఆధీనం(కస్టడీ)లో ఉన్నారు మరియు మరే ఇతర కేసులో కోరుకోకపోతే వెంటనే విడుదల చేయబడతారు.

26. అప్పీళ్లు తదనుగుణంగా అనుమతించబడ్డాయి.

27. పెండింగ్‌లో ఉన్న దరఖాస్తు(లు) ఏవైనా ఉంటే, వాటిని పరిష్కరించినట్టు భావించాలి.

.....జె.(బి.ఆర్. గవయ్)

.....జె.(సందీప్ మెహతా)

న్యూ డిల్లీ;

మార్చ్ 01, 2024